

Lessen uit een robbertje interbestuurlijk sparren over de Omgevingswet

Ze zien elkaar nooit, al hebben ze iets belangrijks gemeen: ze zijn algemeen bestuurders. Van de waterschappen, gemeenten en provincies.

In het gemeentehuis van Haarlemmermeer was er op 22 september een bijeenkomst voor Noord-Hollandse ingelanden, gemeenteraadsleden en Statenleden. Waarom moeten ze elkaar opzoeken? Waar schuurt het tussen de verschillende overheidslagen en wat is de rol van de algemeen bestuurders?

Ongeveer honderdvijftig leden van gemeenteraden en Provinciale Staten, en ingelanden zijn erbij. Burgemeester Theo Weterings van Haarlemmermeer houdt een openingspraatje. Nooit eerder in zijn bestuurlijke leven was er zo'n bijeenkomst. 'We zitten niet vanzelfsprekend met elkaar aan tafel.'

Nieuw elan

Hij verwacht dat door de Omgevingswet nieuw elan ontstaat dat leidt tot meer interbestuurlijke samenwerking. Dat is nodig. 'Weliswaar kan het botsen tussen verschillende overheden, je houdt elkaar op scherp. Maar het vereist afstemming en samenwerking om inwoners centraal te zetten.' De Omgevingswet past in een maatschappelijke ontwikkeling van meer dynamiek en minder gestolde regels, zegt Weterings. 'Het is niet meer: dit is goed voor u. Mensen weten zelf wat goed voor ze is. Voor volksvertegenwoordigers wordt de verbindende rol – die van bruggenbouwer – daarom belangrijker.'

Voorbeelden van interbestuurlijke botsingen

Hoe en waar botst en schuurt het tussen verschillende overheidslagen? Aan verschillende tafels wisselen de algemeen bestuurders voorbeelden uit. Een greep uit de casuïstiek.

- Gemeenten zijn het eens over de bouw van 40 duizend woningen in een Vinexwijk bij Rijswijk. Maar als Den Haag en het rijk aansturen op een gemeentelijke herindeling slaat de vlam in de pan. (Voorbeeld uit de Rijswijkse tijd van Theo Weterings)
- Bij Spaarnwoude wil Amsterdam een insteekhaven aanleggen, de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude is tegen. Amsterdam en de provincie Noord-Holland verschuiven de gemeentegrens zo dat de haven Amsterdams grondgebied wordt.
- De provincie staat het plaatsen van windmolens in Zwaagdijk toe, terwijl de gemeente hierop tegen is.
- De gemeente Koggenland wil in Spierdijk een woonwijk bouwen voor de lokale woningbehoefte, de provincie zegt nee omdat de woningquota al volgebouwd zijn.
- De gemeente Haarlemmermeer wil woningbouw mogelijk maken in Rijssenhout. Ruimte genoeg en er is vraag naar. Rijk en provincie staan het niet toe vanwege een claim voor een nieuwe landingsbaan van Schiphol.

Lessen trekken

De inzet van de Omgevingswet is dat beleid wordt bepaald door de meest geschikte overheid, voor het omgevingsrecht meestal de gemeente, provincie en rijk treden alleen op als het nodig is voor het nationaal en provinciaal belang.

Aan de tafels discussiëren raadsleden, Statenleden en ingelanden. Welke lessen trekken zij uit de discussie? vraagt dagvoorzitter Pascale Georgopoulou. De rapporteurs delen hun drie belangrijkste conclusies, dit is de opbrengst:

- Elke algemeen bestuurder moet een ja-mitshouding aannemen
- Start met een open houding
- Verduidelijk van tevoren ieders rol en taken
- Heldere kaders voor participatie en draagvlak
- Stel een probleemeigenaar aan
- Maak integrale afwegingen
- Accepteer risico's
- Durf ook nee te zeggen
- Hou het tempo erin
- Meer kennisdelen
- Wees oplossingsgericht
- Maak participatie zo breed mogelijk
- Ga in gesprek
- Wees soepel waar mogelijk
- Ga aan de slag met een eigen (omgevingsvisie) zodat die gelijk opgaat met die van andere overheidslagen/afstemmen op visieniveau
- Overleg over knelpunten
- Definieer het probleem breed
- Verlies de lange termijn niet uit het oog
- Leef je in, in de andere partij
- Vul opgaven lokaal in